דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יא.

במזומנין לה. שהזמינן הנשיא מבערב: **השכימו לי.** מחר ז' לעלייה המיוחדת ליום הא בית דין: **ולא לעבר שנה עליהי.** להלטרף עמכם עכשיו: **אלא ללמוד.** תורה מכם אילך תעשו: **מחמת כיסופא הוא דעבד.** שלא יכירו מי היה העולה שלא כרשות וילכינו פניו: **שלירת לאבא.** שאלת השוס ונדף הרים:

חס ושלום. שאוכל השוס בנוחי לבית מדרשו אלא כדי שלא להלבין פניו של אוכל השוס יאמרו כדי שיאכל כולם ולא יכיר מי הוא: **משמואל הקטן.** כדאמרן: **אנחנו מעלנו.** והוא לא נשא נכרית והכניס עצמו בכלל שלא להלבין פניהם: **מיהושע.** ממעשה דיהושע שלא רצה הקדוש ברוך הוא לגלות לו מי הוא החוטא והכניס את כולן בכלל שנאמר חטא ישראל כמעשה דעכן: **דילעזר.** רבינו: **מאנחס.** כולן בכלל והרי כולן לא יצאו לגלות לו מי הוא החוטא (שמות טז) יצאו מן העם ללקוט וגו': **משמה נביאים הו.** משוס שמואל הקטן נקט לה הכא: **אף הוא.** הוכיח סופו שאמרה עליו שכינה שנתנבא בשעת מיתתו: **שמעון ושמעאל לחרבא.** רש"ג הנשיא ורבי ישמעאל בן אליעזר כ"ג יהרגו בחרב: **וחביריו.** כגון ר"ע ורבי חנניא בן תרדיון: **לקטלא.** לאחר מיתות ר"ע במסרקות של ברזל בפרק הרואה (ברכות דף סא:) ר' חנניא בשריפה במסכת ע"ז (דף יח.): **לומר כן.** אותו הספד: **אלא שאין מספידין על הרוגי מלכות.** מפני יראת המלך מיהרו לקוברן: **ליטול רשות.** לדבר על עסקי ציבור: **מפני הדרכים.** שנתקלקלו בימות החורף ומפני הגשמים[2] ועדיין לא נתקנו ולא יוכלו עולי רגל לבא: **פנורי פסחים.** שלולין בהם פסחיהם ונמוקו בגשמי החורף וצריכין חמה להתייבש: **ומפני גליות ישראל.** בני הגולה הרחוקים ונשמע לבית דין שנעקרו ממקומן לעלות לרגל לעשות פסחיהם ועדיין לא הגיעו שאם לא יעברוה[3] לא ירגילו לבא בפסח: **לא מפני השלג.** שלא יחללו בכך מלכות: **גדיים וטלאין.** שהן דקין אין מעברין עליהן כדי שיגדלו ויעשו מהם פסחים שהרי יכול להקריב קטנים: **גוזלות.** שצריכין לקיני יולדות שבכל מ"י וכן זכין וחצות שכולן משהין קיניהן עד עלותן לרגל אעפ"כ אין מעברין על כך שיכולין להביא בני יונה שכשרים כפסח קטנים: **אכל עושין אותן סעד.** סייג וסמך לדבריהם לעבר את השנה אם צריכה לעבר מפני מ' מן הדברים שמעברין עליהן כגון על האביב ועל פירות האילן ואמרי' לקמן על שתים מהן מעברין ועל מ' מהן אין מעברין הללו גדיים וטלאים וגוזלות נעשו סעד ומלטרפין לאחד מהן ומעברין: **ווימנא דאביב לא מטא.** הוא אחד מן הסימנים שמעברין עליהם כדלקמן: **חדש.** כ"ט ימים: תקיפי

שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל אומר חדש אמר רב פפא ירצו חדש רצו שלשים יום תא חזי מאי איכא בין תקיפאי

בת קול. יש אומרים שלא היו שומעין קול היוצא מן השמים אלא מתוך אותו קול יוצא קול אחר כמו פעמים שאדם מכה בכח ושומע קול אחר היוצא ממנו למרחוק ואותו קול היו שומעין[4] לכך קורין אותו בת קול: **מפני** הדרכים והגשרים. והאי דלא תשיב ג' סימנין דלקמן משום דעל שנים מהן מעברין אבל הני אפילו אחד מהני מעברין ובכריתא דבסמוך גבי גדיים וטלאים וגוזלות שלא פרטו נמי לא תשיב להו משום דאהכא דבסמוך אפי' אשנים מהם אין מעברין עליו אלא שעושין אותו סעד עם אחד מג' סימנים: **ומפני** גליות ישראל שנעקרו ממקומן. משום דהכא דיתני בא"י אין נריך לעבר דאפי' האחרון יכול להגיע מר"ח ניסן עד פסח כדתניא פ"ק דתענית (דף י.) גבי שאלת גשמים ט"ו יום אחר החג כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת: **רשב"ג** אומר חדש. הכא משמע דאחדש אחת הוא חדש מסר וכן בפרק המדיר (מחובות דף עח.) גבי חדש מלא וחדש מסר איכא ביניהו וקשה דבסוף המולן (יבמות דף מח: ושם) אמרינן ירח שלשים ימים שלשים וכן בפרק קמא דגזיר (ה. ושם) פריך ואימא שלשים כדכתיב עד חדש ימים וי"ל לשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד מ"ג הכא ובהמדיר דקאמר ת"ק שלשים מוכחא מילתא דאידך תנא חדש מסר: (וע"ע תוס' כתובות עח. ד"ה רבי:)

ממעטני

ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש מקוה לישראל על זאת ושכניה בן יחיאל מהיכא גמר לה מיהושע דכתיב [2]ויאמר ה' אל יהושע קום לך למה זה אתה נופל על פניך חטא [3]ישראל אמר לפניו רבש"ע מי חטא אמר לו וכי דילטור אני לך הטל גורלות ואיבעית אימא ממשה דכתיב [3]עד אנה מאנתם ת"ר [4]משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ואף על פי כן היו משתמשין בבת קול פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריה בירחו ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד [5]שראוי שתשרה עליו שכינה [6](כמשה רבינו) אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים את עיניהם בהלל הזקן [7]וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא שוב פעם אחת היו מסובין בעליה ביבנה ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקטן וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של הלל אף הוא אמר בשעת מיתתו שמעון וישמעאל לחרבא וחברותי לקטלא ושאר עמא לביזא ועקן סגיאן עתידין למיתי על עלמא ועל יהודה בן בבא בקשו לומר כן אלא שנטרפה שעה שאין מספידין על הרוגי מלכות ת"ר [8]אין מעברין את השנה אלא אם כן ירצה נשיא [9]ומעשה ברבן גמליאל שהלך ליטול רשות אצל שלטון אחד שבסוריא ושהה לבא ועיברו את השנה על מנת שירצה רבן גמליאל וכשבא ר"ג ואמר רוצה אני [3]נמצאת שנה מעוברת תנו רבנן [10]אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים ומפני תנורי פסחים ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו [11]אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני גליות ישראל שלא עקרו ממקומן ת"ר [12]אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים ולא מפני הגוזלות שלא פירחו אבל עושין אותן סעד לשנה [13]כיצד רבי יוסי אומר משום רבן שמעון בן גמליאל מהודעין אנחנא לכון דגוזליא רכיכין ואימריא [14]דערקין וימנא דאביבא לא מטא ושפרת מילתא באנפאי ואוסיפית על שתא דא תלתין יומין מיתיבי כמה [15]עיבור השנה

מסורת הש"ס

א) [ברכות כח:], ב) [נקמן מנ:], ג) יומא ט: פוטה מח: [ותוספתא שם פי"ג], ד) [ברכות נז.], ה) ס"ל איט. רש"ל [בע אמ"ל שהרש"ל מוחק זה מטעם הטעם מ"מ כרמב"ם בסוף פ' שביעי לפסוחה פרקים מהב הטעמא מלשתא לפניהו וע"ש פירושו וקן בילקוט פרשת בשלח רמז רש"ל העמיק במסה ועי' פוכה כח. ובכ"ב קלב. ובחדושי אגדות לסכה וקן בכ"ג מפרש מלשא בטעמא ונראתם במסה רבינו ודע דגם בחוות דר' נתן רים פרק י"ד אינא במסה רבינו], ו) עדיות פ"ז מ"ז ע"ש], ז) [תוספתא פ"ב ע"ש], ח) [ותוספתא שם], ט) [ל"ל דעדקין כי' תרגום של דק דעדק בפר' בשלח ט"ו י"ד וכ"פ בתוספת' דעדקין], י) ר"ה יט: ערכין ט:, כ) [כנ' ל"ל בגמרים ופי' רש"ל], ל) לא יבשו לנא בל"ל רש"ל.

תורה אור השלם

1. ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונשב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש מקוה לישראל על זאת:

עזרא י ב

2. ויאמר יי אל יהושע קם לך למה זה אתה נפל על פניך: חטא ישראל גם עברו את בריתי אשר צויתי אותם וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליתם: יהושע ז י-יא

3. ויאמר יי אל משה עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתי:

שמות טז כח

גליון הש"ס

גמרא וכשמת אומרים עליו. כעין זה בברכות דף י ע"ב ובגרסינו יונה סס: **תוספות** ד"ה בת קול ובו' לכך קורין אותו ב"ק. עין תו"ט פרק כ"ז משנה ו דיומות: ר"ה רשב"ג וכו' וי"ל דלשון תורה לחוד. עין תענית דף מט ע"א בגרס' ותוספות שם:

מוסף רש"י

כמה עיבור השנה. ימי אדר הלשון שאותו עושין עיבור לשנה (ר"ה יט:).

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ב מהל' קידוש החדש הלכה י והלכה יב:
פח ג מיי' שם פל' ה:
פט ד מיי' שם הלכה ו:
צ ה מיי' שם הלכה ז:
צא ו מיי' שם פל' מ:
צב ז מיי' שם פל' ח:

רבינו חננאל

במזומנים לה מעשה ברבן גמליאל שאמר השכימו שבעה לעלייה עלה ומצא שמתה. אמר מי שעלה שלא ברשות ירד אמר שמואל הקטן אני עליתי שלא ברשות ולא לעבר עליהי אלא ללמד הלכה הוצרכתי פי' כל המשכימין המקדימין ונכנסין בעלייה מן המזומנין והעולה אח"כ הוא העולה שלא ברשות כי רבן גמליאל לא הרשה לעלות אלא ד' והנכנס אחר שנכנסו הד' שמיני. ולא שמואל הקטן היה אלא אחר היה ידוע היה אלא לא רצה לבזותו ופי' בירושלמי שלא עיברוה באותו היום בדברי תורה ועיברוה ביום אחר. ושמואל הקטן עשה כך שלא להחבייש העולה שלא ברשות. שלמד שמואל הקטן משכניה בן יחיאל ושכניה למדה מיהושע. וכן מצינו בר' חייא שעמד ויצא ממושבו של ר' כאשר שמע לו שאמר מי שאכל שום יצא ולאו בי ר' חייא הוא שאכל שום אלא שלא להתבייש מי שאכלו. ור' חייא למד מר' מאיר ור' מאיר למד מזה המעשה של שמואל הקטן ושמואל למד משכניה ושכניה מיהושע. כלומר לא ביקש הקב"ה לפרסם החוטא אלא ע"י גורלות: **פי' דילטור** רכיל: **ת"ר** משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוה"ק מישראל. ועדיין היו משתמשים בב"ק ניתנה עליהן ב"ק מן השמים יש בן אדם אחד שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך נתנו חכמים עיניהן בהלל הזקן וכשמת אמרו עליו הי עניו הי חסיד מתלמידיו של עזרא. וכן עוד ניתנה עליהן בת קול בענין הזה ונתנו חכמים עיניהם בשמואל הקטן. וכשמת אמרו עליו הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל ואף על רבי יהודה בן בבא ביקשו לומר כן אלא שנטרפה שעה כו'. אף הוא שמואל הקטן אמר בשעת מיתתו בענין נבואות. שמעון וישמעאל לחרבא וחבורותי לקטלא כו': **ת"ר** אין מעברין את השנה אלא אם ירצה נשיא. ומעשה ברבן גמליאל שהלך אצל הנמון כו'. ת"ר אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה לכך (מפני הדרכים ומפני הגשרין ומפני תנורי פסחין ומפני גליות שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני גליות שלא נעקרו ממקומן). וסוגיא כי הא דת"ר משום רשב"ג מהודעין אנחנא לכון דגוזליא רכיכין ואמריא דערקין וימנא דאביבא לא מטא שפרת מלתא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com